

Володимир Мирний

МАЙСТЕР ЕПІГРАМИ МИКОЛА БУТОВИЧ

Микола Бутович (1895–1961) – художник, письменник, вояк УНР. Фото, <https://zbruc.eu/node/60625>

Наш земляк Микола Бутович – відомий художник, гравер і поет – народився 6 грудня 1895 року в селі Петрівці Гадяцького повіту Полтавської губернії, а закінчив свій нелегкий земний шлях 21 грудня 1961 року в місті Гакенсаку штату Нью-Джерсі (США). Похований на українському православному цвинтарі в Бовнд-Бруку.

У юнацтві Микола Бутович навчався в Полтавському кадетському корпусі (1906–1913), що згодом опише в мемуарах. Під час років служив штабу 1-ї козацької дивізії, був інтернований до Польщі, звідти перебрався до Праги. Здобув мистецьку освіту в празькій Вищій художньо-промисловій школі. 1926 року закінчив Академію графічних мистецтв у Лейпцігу. Жив у Югославії, Парижі та Львові, де 1943 року працював професором Вищої мистецької (художньо-промислової) української школи. 1948 року переїхав до США (у місто Риджфілд-Парк поблизу Нью-Йорка). Займався прикладним мистецтвом, був членом Об'єднання митців України в Америці.

Самобутня творчість Миколи Бутовича пронизана високим патріотизмом. Виходець із Полтавщини, де завжди витав по-справжньому народний, пригодницький, таємничий дух Миколи Гоголя та Івана Котляревського, він насичував свої художні та графічні роботи негаснучими іскринами колядок, щедрівок, легенд, приповідок, гумористичних усмішок. Свого часу проілюстрував твори Івана Котляревського, Миколи Гоголя, Пантелеймона Куліша, Василя Стефаника, а також численні козацькі думи, народні пісні та казки.

Залишив по собі Микола Бутович і невелику, але вагому кількість епіграм, жанр яких уподобав у 1930-х роках і розробляв до кінця життя.

Для нас, сьогоднішніх українців, залюблених у розкішне, запашне літературне слово, найцікавішими є ті епіграми Миколи Бутовича, в яких оригінально і яскраво розкриваються характерні риси, душа і мислення видатних українських письменників, композиторів та художників ХХ століття. А це високі імена: Василь Барка, Євген Маланюк, Святослав Гординський, Юрій Клен, Станіслав Людкевич, Олександр

1995 року в Києві вийшла посмертна збірка Миколи Бутовича «Епіграми Бутумбаса»

Олесь, Олена Теліга, Улас Самчук, Олег Ольжич, Дмитро Донцов, Дмитро Антонович, Василь Барвінський, Петро Карманський, Володимир Січинський та багато інших.

І що важливо – у кожній епіграмі виграє і світиться тонкий, добрий гумор автора.

На видатного поета Євгена Маланюка

Когорт сталених в степах – без ліку;
Веди ж їх, самотракська Ніко!
О друже,
Вареники люблю я дуже.
І попросить у пані Тані
Обов'язково, щоб в сметані!¹⁰

Талановитий український лірик Олександр Олесь, автор знаменитого вірша «Сміються, плачуть солов'ї...», що став піснею, полюбляв випити пива.

На поета Олександра Олеся

Він айстер, майстер і Гамбрінус.
Чому паде очкур на мінус?
Чому не держиш крок у Флека?¹¹
Чому одстав в хвості далеко?
Крилаті коні за коритом
Вже ржуть і в землю б'ють копитом.
І піна їх уже на спині, –
Натисни, ще не пізно нині.

* * *

Король від пива, принц Парнасу
Жие і п'є на славу нашу!
Без соди оди не напише.
Як пива ніт, то вже й не дише!

А який зримий, романтичний образ львівського композитора Станіслава Людкевича, автора знаменитої «Української баркаролі», створює Микола Бутович!

На композитора Станіслава Людкевича

В усі музика – не ватка,
І кокардою краватка,
Розлітайкою крилатка!
Світить Сяськова топзура,

Сьорба Сясько львівську люру,
В картах плута проферанс, –
В ухо вліз – новий романс!

Створюючи епіграму на О. Ольжича, М. Бутович підкреслює його приналежність до археології, до карбованого, залізного, як римські когорти, слова:

На поета Олега Ольжича

Буває, дехто любить торти.
Та Олег – римській когорти.
А інші люблять вина пінні.
Олег над все – добу камінну!
Ще інші – оцет і гірчицю, –
Олег – суворую вовчицю!
Лиш не подумайте – щось з Брема.
О ні, лиш ту – Ромула й Рема!

Олена Теліга, розстріляна фашистами в Бабиному Яру під Києвом 1942 року, залишилася в жартливій поезії М. Бутовича у своєму вольовому феміністичному образі пори літературних дискусій:

На поетесу Олену Телігу

Ціла вона – така жіноча!
Та в неї, як в удава, очі!
На тім скінчим і будем гречні, –
В нюх заглядати – небезпечно.

На себе

Пасічникувати б тобі, брате,
Мед їсти,
Місити на сластьони тісто!
Ех ви, хутори розлогі,
Воли половії-круторогі,
Чебрець та волошки, –
Хоч згадать та заплакати трошки!
Та як підеш на баштани,
Вважай, не загуби штани!

12 січня 1954 р.

Нью-Йорк,

писані на роботі.

Епіграми Миколи Бутовича – виразні, живі, неповторні штрихи до життєписів багатьох видатних постатей української культури, зокрема й самого високообдарованого митця.

І в цьому – їхня цінність.

¹⁰ М. Бутович: «Вегетаріанцем насправді не є, хоч любить дуже вареники з вишнями, мед і нюхає чебрець – євшан-зілля».

¹¹ Флек – господар пивоварні.